

ZANA YA UTETEZI JUU YA **Uhuru wa Mtando na Wapatanishi wa Mtando**

Zana ya Utetezi juu ya Uhuru wa Mtandao na Wapatanishi wa Mtandao

June 2022

Waandishi:

Bulanda T. Nkhowni, Senior Programs Officer, Paradigm Initiative
Rigobert Kenmogne, Programs Officer, Paradigm Initiative

Wahariri:

Thobekile Matimbe, Community Manager, Paradigm Initiative
Nnenna Paul-Ugochukwu, Chief Operating Officer, Paradigm Initiative
Leandro Ucciferri, Global Partnerships Manager, Ranking Digital Rights

Design & Layout

Kenneth Oyeniyi, Communications Assistant, Paradigm Initiative.

Creative Commons
Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Utangulizi

Katika miaka ya hivi majuzi, kumekuwa na vuguvugu linalokua la kutaka kampuni za teknolojia ziwajibike kuhusu mienendo yao ya haki za binadamu, hasa kuhusu jinsi miundo yao ya biashara inavyoathiri watu binafsi na jamii. Kanuni za Miongozo ya Umoja wa Mataifa kuhusu Biashara na Haki za Kibinadamu huweka viwango na kuamuru biashara zote, bila kujali sekta, asili, au ukubwa, kuheshimu na kurekebisha ukiukaji wowote wa haki za binadamu unaoweza kutokea wakati wa shughuli zao. Kupitia mfumo wa “Linda, Heshimu na Usuluhihi”, kanuni elekezi huweka miongozo ya hatua madhubuti na zinazoweza kutekelezeka kwa serikali na makampuni ili kuhakikisha majukumu na wajibu wao wa kuzuia unyanyasaji na kulinda haki za binadamu katika utoaji wa huduma.

Kadri teknolojia za kidijitali na intaneti zinavyozidi kupatikana, hitaji la kutathmini, kurekebisha na kutoa jukwaa la mazungumzo na wafanyabiashara kuhusu uwezekano wa ukiukaji wa haki za binadamu miongoni mwa watoa huduma, serikali na watumiaji limekuwa muhimu. Zana hii ni mojawapo ya majoribio ya kwanza ya kuzalisha rasilimali ili kusaidia watetezi wa haki za binadamu na washirika barani Afrika katika juhud zao za utetezi juu ya ushirikiano wa uwajibikaji wa kampuni na wapatanishi wa mtandao. Kupitia zana hii, Paradigm Initiative (PIN) inalenga kuangazia zana na mbinu ambazo mashirika yanaweza kutathmini mienendo ya haki za binadamu na heshima ya haki za mtandao na Watoa Huduma za Mtandao. Ili kufanikisha hili, PIN ilishirikiana na [Ranking Digital Rights](#) (RDR), shirika linalofanya kazi kukuza haki za binadamu mtandaoni kwa kuyasoma makampuni yenye nguvu zaidi ya teknolojia duniani kote na ahadi zao za kuheshimu haki za faragha na uhuru wa kujieleza.

PIN inafanya kazi ili kutoa fursa za kidijitali kwa vijana wa Kiafrika na kukuza haki za kidijitali na haki za binadamu zinazoheshimu sheria na sera kote Afrika. Utetezi wa uhuru wa mtandao ni sehemu muhimu sana ya dhamira ya PIN ya kuunganisha vijana kwenye fursa za kidijitali kwa kukuza haki za binadamu zinazoheshimu mazingira ya sera ya TEHAMA ambapo uvumbuzi hustawi.

Ufafanuzi wa Istilahi

Uhuru wa Mtandao

inarejelea seti ya msingi ya haki za binadamu zinazohusiana na mtandao kama vile “faragha; uhuru wa kujieleza; haki ya kupokea habari; haki mbalimbali zinazolinda uanuwai wa kitamaduni, lugha na walio wachache; na haki ya kupata elimu”.

Mifano mingine ya uhuru wa mtandao ni pamoja na haki ya kujumuika na kukusanyika mtandaoni na ufikiaji wa mtandao. Neno Uhuru wa Mtandao linahusishwa kwa karibu na Haki za Kidijitali na linawenza kutumika kwa kubadilishana kumaanisha haki za binadamu ambazo katika enzi ya kidijitali ambazo zinafurahia kutumia majukwaa ya mtandaoni au njia za kidijitali¹.

Wapatanishi Mtandao

inarejelea “chombo ambacho hutoa huduma zinazowawezesha watu kutumia intaneti, zikiwa katika makundi mawili: (i) mikondo, ambayo ni watoa huduma za kiufundi wa ufikiaji wa mtandao au huduma za utumaji; na (ii) wahifadhi data, ambao ni watoa huduma za maudhui, kama vile mifumo ya mtandaoni (k.m. tovuti), watoa huduma za akiba na huduma za kuhifadhi”.²

Ifuatayo ni mifano ya wapatanishi wa mtandao:

- Waendeshaji mitandao, kama vile MTN, Orange, Unitel, Vodacom, Econet, n.k.
- Watoa huduma za mtandao, kama vile Mweb, Skyband, Africa Online, n.k.
- Watoa huduma za mtandao, kama vile Liquid Telecommunications, iBurst, Orange, n.k.
- Watoa huduma za miundombinu ya mtandao: kama vile Cisco, Huawei, na Ericsson.
- Mitandao ya uwasilishaji maudhui: kama vile Cloudflare, Fastly, Azure CDN, na AWS CDN.
- Tovuti za mitandao ya kijamii: kama vile Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn, TikTok, na Snap.
- Injini za kutafuta: kama vile Google, Yahoo, Bing na DuckDuckGo.

Kutoka kwa ufanuzi na mifano iliyopo hapo juu, wapatanishi wa mtandao hawajumuishi watayarishaji wa maudhui. Katika ripoti ya 2010, Shirika la Ushirikiano wa Kiuchumi na Maendeleo (OECD) linalezea kuwa wapatanishi wa mtandao ‘huleta pamoja au kuwezesha shughuli kati ya watu wengine kwenye Mtandao’.³ Wanatoa ufikiaji, kuhifadhi, kusambaza na kuorodhesha maudhui, bidhaa na huduma zinazoanzishwa na wahusika wengine kwenye Mtandao au kutoa huduma za Mtandao kwa wahusika wengine.” Kwa hivyo, tunashirikiana na wapatanishi wa Intaneti kwani wao ni washikadau muhimu inapokuja kwa suala la kukuza uhuru wa Mtandao.

¹ Association for Progressive Communication, What are Digital Rights, <https://www.apc.org/en/news/coconet-what-are-digital-rights> (accessed 24 May 2022).

² Media Defence, What is an Internet Intermediary? <https://www.mediacomdefence.org/ereader/publications/introductory-modules-on-digital-rights-and-freedom-of-expression-online/module-2-introduction-to-digital-rights/what-is-an-Internet-intermediary/> (accessed 21 March 2022).

³ See note 3 above.

OECD ⁴²	Special Rapporteur La Rue ⁴³	Article 193 ⁴⁴	CDT ⁴⁵	Global Partners ⁴⁶
Internet access and service providers	Internet service providers (ISPs)	Internet service providers (ISPs)	Access providers/ISPs Network operators and mobile telecommunications providers	Physical layer: makes communications possible
				Connectivity & code: the language or protocols of the communication
Data processing and web hosting providers		Web hosting providers	Domain registrars and registries Website hosting companies	Applications: tools to navigate content
Internet search engines and portals	Search engines	Search engines	Internet search engines and portals	
E-commerce intermediaries			E-commerce platforms and online marketplaces	
Internet payment systems				
Participative networking platforms	Blogging services Online communities Social media platforms	Social media platforms	Online service providers In general, any website that hosts user-generated content or allows user-to-user communications	

Jedwali la 1: Kategoria na mifano muhimu ya wapatanishi wa Mtandao⁴⁷

4 UNESCO, Fostering freedom online: The role of intermediaries, page 21, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000231162> (accessed on 3 May 2022).

Jukumu la Wapatanishi wa Mtandao katika Kukuza Uhuru wa Mtandao

Wapatanishi wa mtandao wana jukumu muhimu katika kuheshimu na kukuza uhuru wa kujieleza, ufikiaji wa habari na faragha mtandaoni. Mpatanishi wa Mtandao hutoa ufikiaji wa huduma ya Mtandao, ambayo hurahisisha mawasiliano na kubadilishana habari na hivyo kuruhusu watu kujieleza, kupata na kubadilishana habari na kudumisha faragha yao mtandaoni.

Uhuru wa kujieleza na kupata habari umeanzishwa chini ya sheria ya Kimataifa ya Haki za Binadamu na Kukita Mizizi katika Katiba za kitaifa. Kifungu cha 19 cha Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Binadamu (UDHR) kinasema kuwa;

“Kila mtu ana haki ya uhuru wa maoni na kujieleza; haki hii inajumuisha uhuru wa kuwa na maoni bila kuingiliwa na kutafuta, kupokea na kutoa habari na mawazo kuititia vyombo vya habari vyovoyote bila kujali mipaka” Zaidi ya hayo, faragha na uhuru wa kujumuika umeangaziwa chini ya Kifungu cha 12 na 20 mtawalia.

Vile vile, Kifungu cha 19 cha Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Kiraia na Kisiasa (ICCP) kinaangazia uhuru wa kujieleza na kupata habari wakati Mkataba wa Afrika wa Haki za Binadamu na Watu (ACHPR) unaangazia chini ya Kifungu cha 9 kuwa;

“Kila mtu atakuwa na haki ya kupokea habari na kila mtu atakuwa na haki ya kutoa na kusambaza maoni yake kwa mujibu wa sheria.” Aidha, Ibara ya 10 na 11 inathibitisha uhuru wa kukusanyika na kujumuika.

Mkataba wa Tume ya Afrika wa Haki za Kibinadamu na Watu kuhusu Kanuni za Uhuru wa Kujieleza na Kupata Habari Barani Afrika unafafanua juu ya kifungu cha 9 cha Mkataba wa Afrika, haswa, uhuru wa kujieleza na ufikiaji wa habari na kwa hivyo unatoa mwongozo unaofaa juu ya mienendo ya wapatanishi wa Mtandao. Sehemu ya IV inathibitisha uhuru wa kujieleza, ufikiaji wa habari na faragha kwenye Mtandao. Hasa Kanuni ya 39 inashughulikia jukumu la Wapatanishi wa Mtandao;

- Wapatanishi wa mtandao lazima wawezeshe ufikiaji wa trafiki yote ya Mtandao kwa usawa bila kubagua, kuzuia au kutoa upendeleo kwa trafiki fulani.
- Mataifa hayatahitaji wapatanishi wa Mtandao kufuatilia kwa makini maudhui ambayo hawajayaandika au kuyarekebisha vinginevyo.
- Katika kudhibiti au kuchuja maudhui ya mtandaoni, ulinzi wa haki za binadamu lazima uingizwe katika michakato yao na lazima wachukue mikakati ya kupunguza ili kushughulikia vizuizi vyote vya uhuru wa kujieleza na ufikiaji wa habari mtandaoni, kuhakikisha uwazi juu ya maombi yote ya kuondolewa kwa

maudhui, kujumuisha taratibu za kukata rufaa, na kutoa masuluhihi madhubuti pale ambapo ukiukaji wa haki hutoke.

- Wapatanishi wa Intaneti hawatakiwi kuwezesha uondoaji wa maudhui ya mtandaoni wanapoulizwa na serikali isipokuwa kama maombi kama hayo ni: wazi na yasiyo na utata; yaliyowekwa na mamlaka ya mahakama huru na yasiyo na upendeleo, kwa kuzingatia taratibu zinazofaa za ulinzi; yanayokubalika na yanayoendana na sheria na viwango vya kimataifa vya haki za binadamu; na kutekelezwa kupitia mchakato wa uwazi unaoruhusu haki ya kukata rufaa.
- Mashirika ya kutekeleza sheria yanaweza kuomba wapatanishi wa Intaneti kwa ajili ya kuondolewa kwa haraka au mara moja kwa maudhui ya mtandaoni ambayo yanahatarisha au yanajumuisha hatari halisi ya kifo au madhara makubwa kwa mtu au mtoto, mradi uondoaji huo unategemea kukaguliwa na mamlaka ya mahakama.
- Mataifa lazima yahakikishe uundaji, matumizi na utumiaji wa akili bandia, algoritmi na teknolojia zingine zinazofanana na wapatanishi wa Mtandao zitapatana na sheria na viwango vya kimataifa vya haki za binadamu, na hazitakiuka haki za Mtandao.

Kwa hivyo, vizuizi vyovyyote kwa haki za kidijitali na wapatanishi wa Mtandao kupitia kuchuja maudhui maalum au maneno muhimu kutoka kwa tovuti, kuzima mtandao au huduma za mitando ya kijamii, kuminya au kupunguza kasi ya mtando au tovuti mahususi na kushindwa kutoa ulinzi unaohitajika kwa mawasiliano yasiyojulikana na ya kibinafsi hujumuisha ukiukaji. Kutokana na hayo hapo juu, ni wazi kwamba Mataifa na wapatanishi wa Kati wana jukumu la kutekeleza katika kuhakikisha uhuru wa kujieleza na upatikanaji wa habari mtandaoni. Vizuizi vyovyyote vya haki zozote za kidijitali zilizo hapo juu vinahitaji kufanywa kwa mujibu wa sheria, na lazima viwe na ulazima na vilingane. Na katika hali ambapo sheria kama hizo hazipo, wapatanishi mara nyingi hutengeneza sheria na masharti yanayopatikana hadharani ambayo yanabainisha majukumu yao na yale ya wateja wao.

Ufutiliaji na Tathmini ya Utendaji wa Wapatanishi wa Mtandao

Mwenendo wa wapatanishi wa Mtandao lazima ufuatiliwe kwa kina ili kutathmini ikiwa wanafanya vyema katika kuendeleza uhuru wa Mtandao. Kutohana na utafiti uliofanywa na PIN kwa ushirikiano na RDR, hapa chini ni baadhi ya viashirio vinavyoweza kutumika kutathmini utendakazi wa wapatanishi wa Intaneti ambao una athari mbaya kwa uhuru wa Mtandao:

1. Uhuru wa Kujieleza

Viashirio katika kategoria hii hutafuta ushahidi kwamba kampuni inadhihirisha kuwa inaheshimu haki ya uhuru wa kujieleza na upatikanaji wa habari, kama ilivyoolezwa katika Azimio la Kimataifa la Haki za Kibinadamu, Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Kiraia na Kisiasa, na vyombo vingine vyta kimataifa vya haki za binadamu. Kiuhakika sera na desturi za kampuni zilizofichuliwa zinaonyesha jinsi inavyofanya kazi ili kuepuka kuchangia vitendo vinavyoweza kuingilia haki hii, isipokuwa pale ambapo hatua kama hizo ni halali, sawia na kwa madhumuni yanayokubalika. Kampuni zinazofanya vyema kwenye kiashirio hiki zinaonyesha dhamira dhabit ya umma kwa uwazi, sio tu kulingana na jinsi wanavyojobu madai ya serikali na wengine, lakini pia jinsi wanavyoamua, kuwasiliana, na kutekeleza sheria za kibinagsi na mazoea ya kibiashara ambayo huathiri haki ya msingi ya watumiaji ya uhuru wa kujieleza na habari.

- Upatikanaji wa masharti ya huduma: Je, kampuni inatoa sheria na masharti ambayo ni rahisi kupata na kueleweka kwa urahisi?
- Mchakato wa utekelezaji wa sheria na masharti: Je, kampuni inafichua kwa uwazi mazingira ambayo inaweza kuzuia maudhui au akaunti za watumiaji?
- ☐ Usimamizi wa mtandao (kampuni za mawasiliano): Je, kampuni inafichua kwa uwazi kwamba haiwekei kipaumbele, kuzuia, au kuchelewesha aina fulani za trafiki, programu, vikoa, au maudhui kwa sababu yoyote ile zaidi ya kuhakikisha ubora wa huduma na kutegemewa kwa mtandao?
- Mazoea ya kuweka vipaumbele kwa mtandao: Ikiwa kampuni itajihusisha na mazoea ya kuweka vipaumbele kwa mtandao kwa sababu zaidi ya kuhakikisha ubora wa huduma na kutegemewa kwa mtandao, je, inafichua wazi madhumuni yake ya kufanya hivyo?
- Kuzima kwa mtandao (kampuni za mawasiliano): Je, kampuni inafichua kwa uwazi mazingira ambayo inaweza kuzima au kuzuia ufikiaji wa mtandao au kikoa, huduma au programu mahususi kwenye mtandao?
- Vizuizi vya ufikiaji kwa programu na vikoa mahususi: Je, kampuni inafichua kwa uwazi kwa nini inaweza kuzuia ufikiaji wa programu au vikoa mahususi (k.m., VoIP, ujumbe) katika eneo fulani au kwa kikundi mahususi cha watumiaji?
- Matakwa ya serikali: Je, kampuni inafichua wazi mchakato wake wa kujibu matakwa ya serikali ya

kufunga mtandao au kuzuia ufikiaji wa huduma?

- Kujitolea kupinga matakwa ya serikali: Je, kampuni inafichua wazi dhamira ya kupinga matakwa ya serikali ya kufunga mtandao au kuzuia ufikiaji wa huduma?
- Arifa ya mtumiaji ya vizuizi vya mtandao: Je, kampuni inafichua waziwazi kwamba inawaarifu watumiaji moja kwa moja inapozima mtandao au kuzuia ufikiaji wa huduma?
- Mahitaji ya kuzima mtandao: Je, kampuni inafichua waziwazi idadi ya madai ya kuzima mtandao inapokea?
- Mahitaji ya mamlaka ya kisheria: Je, kampuni inafichua kwa uwazi mamlaka mahususi ya kisheria ambayo hutoa madai?
- Idadi ya madai ya serikali: Je, kampuni inafichua kwa uwazi idadi ya matakwa ya serikali ambayo ilitekeleza?
- Sera ya utambulisho: Je, kampuni inahitaji watumiaji kuthibitisha utambulisho wao kwa kitambulisho chao kilichotolewa na serikali, au kwa njia nyinginezo za utambulisho ambazo zinaweza kuunganishwa na utambulisho wao wa nje ya mtandao?

2. Faragha

Viashirio katika kategoria ya faragha vinatafuta ushahidi kwamba katika sera na mazoea yake yaliyofichuliwa, kampuni inaonyesha njia zinazofaa ambazo zinaheshimu haki ya faragha ya watumiaji, kama ilivyoainishwa katika Azimio la Kimataifa la Haki za Kibinadamu, Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Kiraia na Kisiasa, na mikataba mingine ya kimataifa ya haki za binadamu na vyombo vya haki. Sera na desturi zilizofichuliwa za kampuni zinaonyesha jinsi inavyofanya kazi ili kuepuka kuchangia vitendo inavyoweza kuingilia faragha ya watumiaji, isipokuwa pale ambapo vitendo kama hivyo ni halali, sawia na kwa madhumuni yanayokubalika. Kampuni kama hizo pia zinaonyesha dhamira thabiti ya kulinda na kutetea usalama wa kidijitali wa watumiaji. Kampuni zinazofanya vyema kwenye viashirio hivi huonyesha dhamira dhabiti ya umma kwa uwazi sio tu kulingana na jinsi wanavyojibu madai ya serikali na wengine, lakini pia jinsi wanavyoamua, kuwasiliana na kutekeleza sheria za kibinaksi na kanuni za kibiashara zinazoathiri faragha ya watumiaji.

Upatikanaji wa sera za faragha: Je, kampuni hutoa sera za faragha ambazo ni rahisi kupata na kueleweka kwa urahisi?

- Ukusanyaji wa taarifa za mtumiaji: Je, kampuni inafichua kwa uwazi ni taarifa gani za mtumiaji inazokusanya, na jinsi gani?
- Uhitimishaji wa maelezo ya mtumiaji: Je, kampuni inafichua kwa uwazi ni taarifa gani ya mtumiaji inazoingiza na jinsi gani?
- Kushiriki maelezo ya mtumiaji: Je, kampuni inafichua kwa uwazi ni taarifa gani ya mtumiaji inashiriki na na nani?
- Madhumuni ya kukusanya, kuhitimisha na kushiriki maelezo ya mtumiaji: Je, kampuni inafichua kwa uwazi kwa nini inakusanya, inahitimisha na kushiriki maelezo ya mtumiaji?
- Uhifadhi wa taarifa za mtumiaji: Je, kampuni inafichua kwa uwazi muda gani inahifadhi maelezo ya mtumiaji?
- Udhibiti wa watumiaji juu ya taarifa zao: Je, kampuni inafichua kwa uwazi kwa watumiaji chaguo walizonazo ili kudhibiti ukusanyaji, uhitimisho, uhifadhi na matumizi ya maelezo ya mtumiaji wa kampuni?
- Ufikiaji wa watumiaji kwa taarifa zao: Je, kampuni inawaruhusu watumiaji kupata taarifa zao zote ambazo kampuni inashikilia?
- Mchakato wa kujibu matakwa ya serikali kwa taarifa ya mtumiaji: Je, kampuni inafichua kwa uwazi mchakato wake wa kujibu matakwa ya serikali kwa taarifa za mtumiaji?
- Mchakato wa kujibu maombi ya kibinaksi ya maelezo ya mtumiaji: Je, kampuni inafichua kwa uwazi mchakato wake wa kujibu maombi ya maelezo ya mtumiaji ambayo huja kuitia michakato ya faragha?
- Taarifa kuhusu matakwa ya serikali kwa taarifa ya mtumiaji: Je, kampuni huchapisha taarifa mara kwa mara kuhusu matakwa ya serikali kwa taarifa za mtumiaji?
- Taarifa kuhusu maombi ya kibinaksi ya maelezo ya mtumiaji: Je, kampuni huchapisha taarifa mara kwa

mara kuhusu maombi ya maelezo ya mtumiaji ambayo huja kupitia michakato ya faragha?

- Arifa ya mtumiaji kuhusu maombi ya wahusika wengine kwa maelezo ya mtumiaji: Je, kampuni inawaarifu watumiaji kadri inavyowezekana kisheria wakati taarifa zao zimedaiwa na serikali na wahusika wengine?
- Ukiukaji wa taarifa: Je, kampuni hufichua hadharani habari kuhusu michakato yake ya kujibu ukiukaji wa taarifa?

3. Utawala

Viashirio katika kitengo cha utawala hutafuta ushahidi kwamba kampuni ina michakato ya utawala ili kuhakikisha kuwa inaheshimu haki za binadamu za uhuru wa kujieleza na faragha. Haki zote mbili ni sehemu ya Azimio la Kimataifa la Haki za Kibinadamu, na zimewekwa katika Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Kiraia na Kisiasa.

- Ahadi ya Sera: Je, kampuni inachapisha ahadi rasmi ya sera ya kuheshimu haki za binadamu za watumiaji kwa uhuru wa kujieleza na taarifa na faragha?
- Utawala na usimamizi: Je, uongozi mkuu wa kampuni unasimamia jinsi sera na desturi zake zinavyoathiri uhuru wa kujieleza na habari, na faragha?
- Tathmini ya athari - Serikali na kanuni: Je, kampuni hufanya uchunguzi wa mara kwa mara, wa kina, na unaoaminika, kupitia tathmini thabiti za athari za haki za binadamu, ili kutambua jinsi kanuni na sera za serikali zinavyoathiri uhuru wa kujieleza na habari na faragha, na kupunguza hatari zozote zinazoletwa na athari hizo katika mamlaka ambayo inafanya kazi?
- Tathmini ya athari – Michakato ya utekelezaji wa sera: Je, kampuni inatekeleza uangalizi wa mara kwa mara, wa kina, na wa kuaminika, kama vile kupitia tathmini thabiti za athari za haki za binadamu, ili kutambua jinsi michakato yake ya utekelezaji wa sera unavyoathiri haki za msingi za watumiaji kwa uhuru wa kujieleza na habari, faragha, na kutobaguliwa, na kupunguza hatari zozote zinazoletwa na athari hizo?
- Ushirikishwaji wa washikadau na uwajibikaji: Je, kampuni inashirikiana na washikadau mbalimbali kuhusu athari za kampuni katika uhuru wa kujieleza na habari, faragha, na hatari zinazoweza kutokea za madhara yanayohusiana na haki za binadamu kama vile ubaguzi?

Mkakati wa Utetezi

Ili kufanya utetezi wa maana, hatua zifuatazo ni muhimu.

1: Tatizo ni nini?

Tambua tatizo linaloletwa na wapatanishi wa Intaneti. Huu ni mchakato unaoanza kwa kufuatilia kwa dhati mwenendo wao, kukagua majukwaa yao na kutumia viashirio muhimu kama vile viliviyotolewa na RDR kupima utendaji wao. Jibu maswali ya ‘nani, nini, wapi’. Je, serikali ni sehemu ya tatizo? Je, ni mpatanishi wa mtandao tu? Je, ni wote wawili? Tatizo ni nini na limetokea wapi?

Kwa mfano, katika nchi kama vile Jamhuri ya Demokrasia ya Kongo (DRC) na Jamhuri ya Afrika ya Kati (CAR), serikali huzima mtandao na mitando ya mawasiliano ya kielektroniki ili kuzima maandamano ya umma na matakwa ya kijamii. Katika muktadha huu, wapatanishi wa Intaneti hushiriki moja kwa moja au isivyo moja kwa moja katika kukatizwa kwa mtandao au kuzimwa kwa mtandao.

2: Jinsi gani na kwa nini ni lazima wadau muhimu washirikishwe?

Baada ya kubaini mhusika ambaye ndiye chanzo cha tatizo, shughulikia jinsi anavyoweza kushirikishwa au kufahamishwa kuhusu tatizo. Hapa, zingatia lengo la hatua zako za utetezi. Hatua ya 1 na Hatua ya 2 ni muhimu kwa mkakati wa utetezi ulioelezwa katika kisanduku cha maandishi hapa chini. Madhumuni ya mkakati wa utetezi ni kufanya kampeni za utetezi ili kubadilisha mazoea ya serikali, makampuni na wapatanishi wa mtandao kwenye shughuli zote mahususi. Ili kufanikiwa katika mkakati wa utetezi, wahusika lazima wajibu maswali fulani muhimu.

Mambo muhimu ya mkakati wa utetezi

Ni mabadiliko gani tunayotaka kufanya katika uhuru wa Intaneti? Je, Wapatanishi wa Mtandao wanaweza kutusaidiaje? Inahu kuamua ni nini kibaya na kipi kinahitaji kubadilishwa (muktadha na uchambuzi wa tatizo). Ni muhimu kutoa ushahidi thabiti na kuwa wazi (kiwango cha chini cha kupanya kwa Mtandao, sera za mtandao ambazo hazijabadihwa vizuri, kiwango cha maendeleo ya miundombinu ya mtandao) juu ya kile kinachohitajika kusimamishwa, kwa kulinganisha na kile kinachohitaji kubadilishwa, na ni suluhisho gani mbadala zinaweza kuwa. iliyopitishwa (kubadilisha dhamira na malengo). Pia inahu kutambua madhara kwa watu halisi, ambayo kwa kawaida ndiyo kichocheo muhimu zaidi tunapozungumza kuhusu haki za binadamu. Tambilisha mbinu bora zaidi.

- NANI anaweza kuleta mabadiliko?** Je, wahusika na rasilimali za wapatanishi wa Mtandao zinawezaje kuimarisha mfumo wa ikolojia? Ni kuhusu kuhoji watu wenye uwezo wa kuleta mabadiliko yanayotarajiwa na watu wanaoweza kuwa washirika na wapinzani (uchambuzi wa wadau, walengwa na washirika). Ni muhimu pia kuelewa jinsi washikadau wanahuksika katika kufanya maamuzi na wanaweza kuwa na jukumu au wasiwe na jukumu katika mabadiliko (uchambuzi wa mienendo ya mamlaka).

- JE, unawezaje kuwafanya wafanye mabadiliko unayotaka?** Hii inahu kufikiria kuhusu mikakati na mbinu zinazowezekana (kampeni za vyombo vya habari, nyumba kwa nyumba, warsha mbalimbali, makongamano) ili kushawishi wale walio na mamlaka, lakini pia kufafanua ujumbe unaopaswa kupitishwa kwa walengwa tofauti na kutambua nyakati na fursa zaidi, maeneo ya kutetea mawazo na kutetea mabadiliko ya muda mrefu.

3:Tambua Muktadha na Tatizo

Uchambuzi huu unahitaji kuzingatia hususan mifumo ya kawaida au matumizi yake ya vitendo, kutathmini athari zake kwa watumiaji wa Mtandao. Uchambuzi wa sheria zilizopo, sera, mikakati, miongozo ya kiufundi au hati za bajeti katika nyanja hiyo, pamoja na kutokuwepo kwa vikwazo katika utekelezaji wake, ni muhimu kuelewa ni kiwango gani cha kipaumbele kinatolewa kwa suala hilo na wadau. (serikali, vyombo vya habari, Asasi za Kiraia, kampuni za teknolojia, n.k.) tunazotaka kuzishawishi. Utambulisho huu wa muktadha na tatizo husaidia katika kuunda hatua inayofaa.

Kwa mfano, licha ya kutokuwa na Sheria ya kina ya Ulinzi wa Data, mnamo Agosti 2019, serikali ya Nigeria ilipitisha na kutia saini Sheria ya Shirikisho ya Usaidizi wa Pamoja katika Masuala ya Jinai inayoiruhusu kufanya uchunguzi kwa raia kwa niaba ya nchi za kigeni zinazofanya uchunguzi wa uhalifu. Hili linazua wasiiasi wa faragha kwani sheria inawapa mamlaka kuchunguza, kudakua na kufuatilia simu.

4: Malengo ya mabadiliko na malengo mahususi

Mara tu suala la utetezi linapotambuliwa, unaweza kufafanua lengo lako na malengo mahususi. Ingawa malengo ya mabadiliko yatakuwa mapana katika kuleta mabadiliko ya kudumu, malengo ya utetezi yanapaswa kuwa mahususi iwezekanavyo. Malengo ya utetezi huchangia katika kufikiwa kwa lengo la mabadiliko. Kunaweza kuwa na lengo moja au zaidi mahususi na kila mojawapo ni lazima liwe SMART (Maalum, Linaloweza Kupimika, Linaloweza Kufanikiwa, Linaloonekana Kweli, Linalowekewa Muda). Kwa njia hii, ufuatiliaji walo utakuwa rahisi, pamoja na tathmini ya mafanikio yao au la. Malengo ya mabadiliko na malengo ya utetezi yanapaswa kuainishwa katika makundi mbalimbali, kutegemea kama ni ya kisiasa, kitaasisi au mabadiliko ya wasiiasi katika utendaji.

Mfano wa mkakati wa utetezi wa Paradigm Initiative nchini DRC

Utambulisho wa Tatizo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uhuru wa mtandao nchini DRC unakiukwa mara kwa mara. 2. Wapatanishi wa mtandao hawachangii vya kutosha katika uthabiti wa mtandao nchini. 3. Vurugu kadhaa za mtandao wa intaneti zimeorodheshwa hapo awali katika miaka 10 iliyopita nchini, wakati au baada ya uhamasishaji wa kisiasa.
Lengo la mabadiliko	Fanya kazi kupunguza aina zote za ukiukaji wa haki za kidijitali nchini
Malengo ya utetezi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Serikali (Wizara ya Dijitali - DR Congo, Wizara ya posta na Mawasiliano-CAR, wizara zingine za TEHAMA) inahakikisha utiifu wa sheria za kimataifa kuhusu haki na uhuru wa kidijitali kwenye Mtandao. 2. Serikali inakubali kutengenezwa kwa mfumo wa kisheria ulio wazi kwa ajili ya uhuru wa vyombo vya habari, kujieleza, kukusanyika na kujumuika mtandaoni; 3. Serikali inakubali kuimarishwa kwa mfumo wa kisheria na udhibiti wa mawasiliano ya kidijitali na mfumo ikolojia wa mtandao; 4. Watoa huduma za mtandao wamejitolea kuunga mkono haki za kidijitali za watumiaji na wateja; 5. Serikali yaweka mhimili wa kukuza utawala bora wa mfumo wa ikolojia ya mtandao kwa kuzingatia wadau wote katika maamuzi.

Stakeholder and Power Analysis

Mdau ni mtu au kikundi cha watu ambao wana kitu cha kupata au kupoteza kutokana na matokeo ya mradi au mchakato uliopangwa, na ambao wanaweza kuwa na ushawishi mkubwa kwenye mradi au mchakato husika. Kufanya uchanganuzi wa washikadau kutasaidia kutambua watu binafsi au makundi ambayo yana maslahi katika suala la utetezi, washirika na wapinzani.

Uchambuzi wa wadau na mamlaka ni hatua muhimu katika kubainisha makundi mbalimbali ambayo yanaweza kuwa na maslahi katika sera au mjadala, na katika kutathmini uwezo wao wa kushawishi matokeo ya mwisho. Hii itawezesha kubuni mikakati ya kuhusisha, kushawishi, au kusimamia makundi mbalimbali ya wadau. Kwa ujumla, wahusika wengi wanahusika katika kuandaa au kurekebisha sera na mikakati ya serikali (wizara mbalimbali na mashirika mengine ya umma, wafadhili na washirika wa kiufundi, mashirika ya utafiti, n.k.), na kwa njia ambayo mashauriano rasmi na mashirika ya kiraia na/ au sekta binafsi inaweza kupangwa.

Wadau katika mchakato wa kutetea uhuru kwenye mtandao wanaweza kuwa wafuatao: taasisi za kitaifa (Wizara ya TEHAMA, tume za udhibiti wa TEHAMA n.k.); washirika wa kiufundi na kifedha (mabalozi, wafadhili wa nchini na wa kimataifa; wakfu nk); mipango ya kimataifa (Benki ya Dunia, Mfuko wa Kimataifa); asasi za kiraia (vyombo vya habari, makanisa na mashirika ya kidini, AZAKi); Mijadala ya Utawala wa Mtandao (IGF za kitaifa/kikanda na kimataifa, mabaraza ya haki za kidijitali, Muungano wa Kimataifa wa Mawasiliano (ITU), Kikosi Kazi cha Uhandisi wa Mtandao na Taasisi ya Wahandisi wa Umeme na Elektroniki - IETF) na wasomi (Vyuo Vikuu na taasisi za utafiti); sekta binafsi (makampuni binafsi ya mawasiliano, makampuni ya teknolojia na mitando ya kijamii).

Ili kufanikiwa katika mchakato wa ushirikishwaji wa wadau katika utetezi, kubadilishana habari na wadau lengwa mara nyingi ni muhimu, badala ya kusubiri tu wao kutoa taarifa. Ushiriki wa mara kwa mara katika mitandao, majukwaa na miungano inapaswa pia kuboresha ubora wa taarifa zinazokusanywa na kurahisisha kushiriki vyanzo vya habari.

Malengo

Baadhi ya taasisi au watu binafsi wana uwezo wa kuleta mabadiliko ya kisera au kiutendaji, wakati wengine wanaweza kuathiri taasisi hizo au watu binafsi. Baadhi pia wana uwezo wa kuunda mabadiliko ya haraka na wengine polepole. Hivi ndivyo shabaha za msingi na za upili zinavyoweza kufafanuliwa, huku zile za mwisho mara nyingi zikiwa ngumu zaidi kuzitambua.

Kwa kuchukua mfano wa ukiukaji wa uhuru wa Mtandao, walengwa wakuu wanapaswa kuwa mawaziri kutoka sekta tofauti za TEHAMA na dijitali. Katika sekta ya kibinafsi, Afisa Mkuu wa Uendeshaji ndiye mlengwa mkuu huku Meneja wa Ushirikiano wa Wadau anaweza kuwa shabaha ya pili. Walakini, watendaji wakuu wengi hawawezi kutoa wakati wa kutosha na umakini kwa mada fulani. Malengo ya pili mara nyingi hupatikana zaidi kama mahali pa kuingilia katika mchakato wa ushiriki. Malengo ya kimsingi yanayoleta mabadiliko ya sera lazima yanakiliwe/yashughulikiwe katika ujumbe wakati zana kama vile taarifa kwa vyombo vya habari au barua wazi zinapoandaliwa na kushirikiwa kupitia Mtandao na shabaha nyingine ili ujumbe uwasilishwe vyema.

Ujumbe, nyakati na mahali

Jumbe za utetezi hutungwa kulingana na malengo ya kufikiwa. Ujumbe unapaswa kuwa:

- Wazi na mfupi: tumia lugha sahihi na yenyen guvu, vitenzi tendaji.
- Maalum: ujumbe unaelekezwa kwa nani?
- Rahisi: hakikisha kwamba ujumbe wako unaeleweka vizuri.
- Kulingana na ushahidi: kulingana na utafiti na uzoefu wa programu.
- Wenye mwelekeo wa vitendo: mahitaji yaliyotajwa lazima yawe madhubuti kwa hadhira lengwa na mapendekezo ya masuluhisho yaliyorekebishwa kwa kila hadhira. Mapendekezo lazima yawekwe wazi.

Fursa

Mara ujumbe unapokuwa umefafanuliwa, mafanikio ya kazi yatategemea sana uwezo wa kuwa mahali pazuri kuzungumza na watu wanaofaa kwa wakati unaofaa. Kwa hiyo ni muhimu kutambua fursa na kuwa na uelewa bora zaidi wa mchakato, maeneo, muda unaoruhusiwa na wahusika wanaohusika. Mikutano na makongamano ni fursa nzuri za utetezi, kwa vile inawakilisha fursa nzuri za kushughulikia walengwa muhimu na wale ambao wana ushawishi, hasa wakati wa mapumziko ya kahawa! Majukwaa kama vile RightsCon, Jukwaa la Utawala wa Mtandao (IGF), Jukwaa la Uhuru wa Mtandao barani Afrika (FIFAfrica) na Jukwaa la Haki za Kidijitali na Ushirikishwaji (DRIF) zinaweza kuwa fursa nzuri za kukutana na wapatanishi husika wa Mtandao. Vikao vinaweza kuandaliwa katika mabaraza haya ili kuwasilisha utafiti wowote unaozingatia ushahidi au kueleza mapendekezo muhimu ya muhtasari wa sera

Mbinu na mikakati

Ni muhimu kutambua lengo la mkakati wa utetezi tangu mwanzo. Chini ni walengwa na washirika:

- Wafanya maamuzi na wale walio na ushawishi (mamlaka za serikali, wapatanishi wa mtandao na watendaji wengine wa sekta binafsi).
- Vyombo vya habari, hasa wanahabari wanaovutiwa na mada hiyo, ni washirika wakubwa katika kampeni thabiti.
- Mashirika mengine yasiyo ya kiserikali (ya ndani au ya kimataifa), wanataluma na wasomi ambao wanaweza kuwa washirika wa kujiunga katika hatua ya utetezi.

Hatua nyingi tofauti zinaweza kuchukuliwa ili kushawishi walengwa. Kuamua mbinu bora zaidi au jinsi mseto wa mbinu unavyoweza kutumika wakati wowote ili kufikia kiwango cha juu zaidi cha ushawishi, kukumbuka viungo vya utafiti unaozingatia ushahidi na muhtasari wa sera ni muhimu ili kupeleka mkakati thabiti wa utetezi. Zifuatazo ni vitendo muhimu:

- Fanya Utafiti: Rejelea uchunguzi wa kifani na mafunzo uliyojifunza kutoka kwa programu, usaidizi wa kiufundi, ripoti kuhusu hali ya haki za kidijitali n.k.
- Shawishi wahusika muhimu: Kuwa na muunganisho wa moja kwa moja na walengwa, andika barua za mashirikiano na ratibisha mikutano nao kuhusu masuala ya sera. Shiriki masuala na mapendekezo, shawishi walengwa na jadili misimamo ya pamoja.
- Walete wanahabari ulingoni: Kupitia makala na mahojiano yaliyoandikwa (radio, TV, magazeti), ongeza ufahamu na sisitiza masuala na mapendekezo kwa uwazi. Washawishi viongozi wa maoni na walengwa wa kimsingi kwa kufanya ujumbe na hoja za utekelezaji zioneckane.
- Kuungeza ufahamu na uhamasishaji: Panga matukio ili kuibua masuala. Mijadala ya kisera huungeza uelewa wa masuala na pia kutoa mwito wa majibu kutoka kwa watekelezaji/walengwa husika. Fikiria kuhamasisha washirika katika kampeni ambayo inaweza kuwa mtandaoni au nje ya mtandao. Tafuta msaada wa barua wazi za kuhamasisha, taarifa kwa vyombo vya habari au maombi.

Mbinu za Kushirikiana

- Omba mukutano na wapatanishi wa Intaneti ili kujadili masuala na kuwasilisha matokeo yoyote ya utafiti.
- Panga warsha na wapatanishi wanaofaa wa Mtandao na watendaji wa serikali.
- Fuatilia matokeo yaliyokubaliwa, hatua na ratiba za matukio.

Utafiti

- Fanya utafiti wa kina ili kufahamu kikamilifu iwapo una lengo sahihi na kuwa na ukweli wote wa tatizo. Soma madokezo na nyaraka rasmi, mikakati na sera za kisekta, bajeti ya taifa, mikakati na ripoti za wafadhili, ripoti za mashirika yasiyo ya kiserikali, nyaraka za taarifa na uchambuzi, n.k.
- Tumia injini za utafutaji kwenye mtandao kufanya utafiti wa mezani kuhusu maendeleo na masuluhisho katika nchi nyingine. Angalia utendakazi wa wapatanishi wengine wa Mtandao kwa uchanganuzi linganishi.

Mawasiliano na vyombo vyahabari

Barua ya wazi au taarifa kwa vyombo vyahabari (PR) ni chombo kikuu cha kiitikio au cha taarifa. Inaweza kuwa na malengo kadhaa:

- Kujibu mara moja ukiukaji wa haki za kidijitali au vitendo vyahabari kuhusu wa Mtandao au watekelezaji majukumu wengine.
- Kufahamisha vyombo vyahabari kuhusu uzinduzi wa ripoti, kampeni au mradi. Tazama zaidi katika Ripoti ya Londa ya DRC.
- Kuathiri ajenda ya mazungumzo au nafasi ya mdau kabla ya mukutano/mukutano.
- Kufanya ujumbe au shughuli ionekane kwa umma au watoa maamuzi.

Tumia taarifa kwa vyombo vyahabari pale ambapo hakuna majibu kufuatia mukutano na waandishi wa habari. Hatimaye, madhumuni ya taarifa kwa vyombo vyahabari ni kupata mahojiano (katika gazeti, redio, au TV) au kunukuliwa na vyombo vyahabari au shirika la habari. Ni mbinu ya ushawishi usio wa moja kwa moja ambayo wakati mwingine inaweza kuthibitisha kuwa na nguvu zaidi kuliko njia nyingine za utekelezaji. Ni muhimu hasa linapokuja suala la kuanzisha sauti isiyo na maoni katika mdahalo, au ikiwa watoa maamuzi walengwa wanajali sana taswira yao ya umma.

Tafadhali angalia sampuli za matoleo ya vyombo vyahabari hapa chini:

- [Internet outages in Cameroon, Congo and Namibia](#)
- [We Will Keep Tweeting](#)
- [Federal Government reverses Twitter Ban in Nigeria after 222 Days](#)
- [Your online data belongs to you and must be protected, declares Paradigm Initiative.](#)

PRELEASE

Internet outages in Cameroon, Congo and Namibia

www.paradigmhq.org

@ParadigmHQ

Cameroon, Congo and Namibia recorded disruptions on their internet networks between July 21 and 22, 2021. According to the signal databases of the IODA platform, these countries have experienced significant Internet outages.

The internet network was disrupted in **Cameroon** on July 21 between 10:55 PM (11:55 PM local time) and 11:35 PM and on July 22 between 2:40 AM (3:40 AM local time) and 3:25 AM UTC.

The disturbances in **Congo** were recorded on July 21 between 10:50 PM, (11:50 PM local time) and 11:15 PM and on July 22 between 2:40 AM (3:40 AM local time) and 3:25 AM UTC.

In the case of **Namibia**, the disturbances were as significant as in Cameroon. The signals show two major internet outages on July 22, 2021. The first started at 10:50 PM UTC (12:50 AM local) and lasted for about 30 minutes. The second started at 02:00 UTC (04:00 local) and lasted approximately 90 minutes. A source has confirmed that this disturbance was caused by a broken undersea cable, West Africa Cable System (WACS).

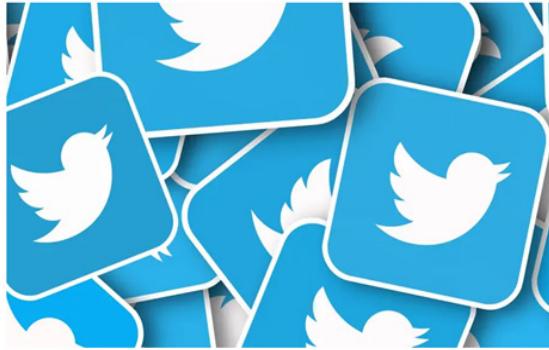
For all the disturbances recorded in the three countries, which exert substantial influences on economic activities and infringe upon the enjoyment of digital rights, Paradigm Initiative expresses its concern and invites operators and governments to take all the necessary measures to limit deliberate or unintentional disturbances to internet networks.

Paradigm Initiative, finally invites Internet Service Providers (ISPs) to share regular updates to ensure transparency on all recorded incidents that affect the internet.

Valery Njaba | Communications Officer | Paradigm Initiative.

For more info: media@paradigmhq.org

Press Release: We Will Keep Tweeting

"The man dies in all who keep silent in the face of tyranny."

Wole Soyinka

PARADIGM
INITIATIVE

[HOME](#) [ABOUT US](#) [PROGRAMS](#) [REPORTS](#) [NEWS](#) [CONTACT](#)

[DONATE](#)

and journalism in Nigeria.

We strongly support statements released by various civil society organisations and other stakeholders, condemning the suspension of the microblogging platform, Twitter, in Nigeria, as this represents a continued assault on the civic space and anti-democratic clampdown on free speech.

We are also aware of the statement credited to the Attorney General and Minister of Justice, threatening to arrest anyone who continues to tweet after the announced suspension.

We, therefore, wish to categorically say that we, as individuals, and our organisations, do not know any law that the act of sharing information breaks, and will continue to use Twitter, other social media platforms, and other media channels, to share information and engage with citizens.

We note that Section 36(12) of the 1999 Constitution (as amended) makes it impossible to convict any person for a criminal offence if that offence not defined and its penalty not prescribed in a written law. On the power of Section 36(12) which protects a fundamental human right, we therefore note and state unequivocally that the Attorney General's statement threatening to prosecute citizens using Twitter contravenes the Constitution and is a violation of human rights and an utter abuse of power.

We stand with Nigerians who continue to exercise their fundamental human rights, especially as we will be celebrating Democracy Day on Saturday, June 12.

God bless the Federal Republic of Nigeria!

Uhamasishaji wa Umma

- Kuelimisha umma kuhusu suala fulani kupitia vyombo mbalimbali vya habari kama vile karatasi za ukweli, vipindi vya redio na mahojiano ya vyombo vya habari. Usaizizi wa umma kwa suala fulani unaweza kuwa nguvu kubwa ya mabadiliko ya sera au sheria.
- Tekeleza maombi ili kuhamasisha hatua ya pamoja na kuitisha hatua ya haraka. Kukusanya ridhaa za maombi lazima kuwekewe muda na saini zote zikishakusanya, huwasilishwa kwa mpatanishi wa mtandao au mwakilishi wa serikali anayehusika na malengo yote katika nakala. Inaweza kusambazwa kupitia tovuti au kupitia SMS, barua pepe au jukwaa lingine la mitandao ya kijamii. Zana nyangi za mtandaoni zimetengenezwa katika miaka ya hivi karibuni Change.org ni mfano wa ambapo unaweza kutengeneza ombi la mtandaoni kwa njia rahisi na ya ufanisi, kwa kuweka aina hii ya hatua katika vitendo.

Rasilimali na Nyenzo Muhimu

- Kuorodhesha mbinu na viwango vya Haki za Kidijitali
<https://rankingdigitalrights.org/methods-and-standards/>
- 2022 Uorodheshaji wa Haki za Digitali Kadi ya alama ya Big Tech:
<https://rankingdigitalrights.org/index2022/>
- Mbinu ya Kielezo cha Uwajibikaji kwa Shirika la Haki za Kidijitali:
<https://rankingdigitalrights.org/2020-indicators/>
- Uorodheshaji Haki za Kidijitali nchini Angola, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo na Jamhuri ya Afrika ya Kati -
<https://paradigmhq.org/report/ranking-digital-rights-in-angola-democratic-republic-of-congo-and-central-african-republic-2/>
- Azimio la ACHPR kuhusu Uhuru wa Kujieleza na Kupata Taarifa
<https://www.achpr.org/legalinstruments/detail?id=69/>
- RIPOTI
<https://ripoti.africa/>
- Maombi
<https://www.change.org/>
- Sampuli 1 ya Toleo la Vyombo vya Habari:
<https://paradigmhq.org/press-release-internet-outages-in-cameroon-congo-and-namibia/>
- Sampuli 2 ya Toleo la Vyombo vya Habari:
<https://paradigmhq.org/press-release-we-will-keep-tweeting/>
- Sampuli 3 ya Toleo la Vyombo vya Habari:
<https://paradigmhq.org/press-release-federal-government-reverses-twitter-ban-in-nigeria-after-222-days/>
- Sampuli 4 ya Toleo la Vyombo vya Habari:
<https://paradigmhq.org/press-release-your-online-data-belongs-to-you-and-must-be-protected-declares-paradigm-initiative/>

